

УДК 330.342.24:338.246.027

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.218.269-276>

Попов В.В.

Центральноукраїнський національний технічний університет

Popov Volodymyr

Central Ukrainian National Technical University

<https://orcid.org/0009-0001-5746-8830>

СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Статтю спрямовано на теоретичне узагальнення підходів до визначення сутності інтелектуальних ресурсів та особливостей процесу їх капіталізації в умовах цифрової трансформації та інтелектуальної автоматизації. Досліджено еволюцію наукових поглядів на інтелектуальні ресурси та інтелектуальний капітал. Систематизовано підходи до трактування інтелектуального капіталу та визначено його роль у формуванні економічної вартості підприємства. Обґрунтовано ресурсно-ціннісний методологічний підхід до капіталізації, відповідно до якого знання, компетентності, інновації та організаційний досвід через механізми ефективного використання та комерціалізації трансформуються в економічну цінність. Визначено сучасні особливості капіталізації інтелектуальних ресурсів підприємств України з урахуванням цифровізації та інноваційної активності.

Ключові слова: інтелектуальні ресурси, інтелектуальний капітал, капіталізація, людський капітал, управління знаннями, інновації, цифровізація, цифрові активи, ринкова вартість, стратегічне управління.

THE ESSENCE AND FEATURES OF THE CAPITALIZATION OF INTELLECTUAL RESOURCES OF AN ENTERPRISE

This article aims to provide a theoretical synthesis of approaches to defining the nature of intellectual resources and the characteristics of their capitalization in the context of digital transformation and intellectual automation. The evolution of academic views on intellectual resources and intellectual capital is examined, from the concepts of labor and human capital to contemporary digital approaches. The main approaches to the interpretation of intellectual capital are systematized, and its role in shaping the economic value of an enterprise is identified. A resource-value methodological approach to the capitalization of intellectual resources is substantiated, according to which knowledge, competencies, innovations and organizational experience are regarded as strategic resources capable, through their effective utilization and commercialization, of being transformed into economic value and ensuring the growth of an enterprise's value.

An analysis of scientific concepts has established that the capitalization of intellectual resources is a complex process of transforming intellectual potential into a source of economic value through its integration into the enterprise's innovation, investment and management activities. It has been established that the current characteristics of the capitalization of intellectual resources in Ukrainian enterprises include the growing role of intangible assets in determining the value of an enterprise, the dominance of human capital as the primary source of knowledge creation, the integration of digital technologies into intellectual capital management processes, the complexity of valuing and accounting for intellectual resources, and the need to integrate them into the enterprise's strategic management system.

The findings advance the theoretical foundations of intellectual resource research and provide a basis for developing approaches to measuring their capitalization, managing intellectual capital, and leveraging it as a key driver of long-term enterprise development and competitiveness in the digital economy.

Keywords: intellectual resources, intellectual capital, capitalization, human capital, knowledge management, innovation, digitalization, digital assets, market value, strategic management.

JEL Classification: D24, J24, O31, O32, O34.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження процесу капіталізації інтелектуальних ресурсів підприємства зумовлена тим, що в умовах поширення інтелектуальної автоматизації конкурентоспроможність суб'єктів господарювання дедалі більше визначається рівнем упровадження сучасних цифрових технологій та здатністю ефективно накопичувати, розвивати та

трансформувати знання, компетентності, навички персоналу, організаційний досвід і корпоративну культуру у стратегічні активи, що створюють довгострокову економічну цінність. Особливої ваги проблема капіталізації інтелектуальних ресурсів набуває з огляду на те, що більшість українських підприємств перебувають лише на початкових етапах формування відповідних

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Попов В.В., 2026

організаційних можливостей, тоді як практика компаній-новаторів засвідчує, що системні інвестиції в людський капітал, розвиток компетентностей, удосконалення організаційних процесів та формування культури, орієнтованої на ефективне використання інтелектуального потенціалу, є визначальними чинниками успішної реалізації стратегій інтелектуальної автоматизації та забезпечення сталого зростання ринкової вартості підприємства.

Процес капіталізації інтелектуальних ресурсів супроводжується низкою проблем, пов'язаних із їх оцінюванням, обліком, комерціалізацією результатів інтелектуальної діяльності та інтеграцією нематеріальних активів у систему стратегічного управління підприємством. Це зумовлює необхідність подальших наукових досліджень щодо визначення сутності, особливостей і практичних інструментів капіталізації інтелектуальних ресурсів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Тривалий і стійкий інтерес до дослідження процесів управління інтелектуальними ресурсами та перетворення їх на інтелектуальний капітал є відображенням трансформації парадигми економічної науки, що поступово зміщує акцент від матеріальних до нематеріальних факторів виробництва. Фундаментальні підходи до формування розуміння понять інтелектуальних ресурсів та їх перетворення на капітал заклали А. Сміт [23], Д. Рикардо [19], Т. Шульц [22], Г. Беккер [12], П. Друкер [15], Е. Фламгольц [17] та інші. Різним теоретико-прикладним аспектам цієї проблеми сьогодні приділяють увагу іноземні учені, зокрема, М. Садікія та ін. [21], Й. Фрідріх [18], Т. Дейвенпорт і Р. Ронанкі [14]. В українській економічній науці відповідні питання висвітлюють С. Ареф'єв та ін. [1], В. Боковець і Т. Пілявоз [2], М. Дергалюк і Є. Мірошніченко [3], І. Єпіфанова і Д. Гладка [5], Н. Магас та ін. [6], О. Пригодюк та ін. [7], В. Проскура та ін. [8].

Попри велику кількість наукових праць, присвячених дослідженню різних аспектів управління інтелектуальними ресурсами, недостатньо опрацьованими залишаються питання систематизації сучасних теоретичних підходів до трактування сутності поняття капіталізації інтелектуальних ресурсів, визначення її специфічних особливостей в умовах цифрової трансформації та інтелектуальної автоматизації, а також узагальнення сучасних тенденцій розвитку цього процесу на підприємствах України.

Мета статті полягає у критичному огляді сучасних наукових праць з проблематики капіталізації інтелектуальних ресурсів задля теоретичного узагальнення основних підходів до тлумачення сутності даного явища та виявлення специфічних рис процесу капіталізації інтелектуальних ресурсів підприємств у сучасних умовах економіки України.

Методи дослідження. Для реалізації поставленої мети використано такі методи: метод аналізу та узагальнення наукових джерел – в процесі дослідження еволюції поглядів на інтелектуальні ресурси та інтелектуальний капітал, а також систематизації підходів

різних учених; історико-теоретичний метод – для визначення етапів становлення та розвитку концепцій інтелектуальних ресурсів і інтелектуального капіталу; метод систематизації та класифікації – для групування наукових підходів до трактування інтелектуального капіталу: ресурсного, нематеріально-ресурсного, інноваційно-орієнтованого, цифрового та вартісно-оцінювального; метод порівняльного аналізу – в ході зіставлення різних наукових підходів та виявлення їх відмінностей щодо сутності, складових і ролі інтелектуального капіталу.

Виклад основних результатів дослідження. Вивчення проблематики капіталізації інтелектуальних ресурсів доцільно почати із аналізу еволюції наукових поглядів на визначення поняття «інтелектуальні ресурси». Потрібно підкреслити, що питання сутності інтелектуальних ресурсів та їх ролі у діяльності господарюючого суб'єкта, розвитку регіону чи країни має дуже багато різних аспектів трактування, що засвідчує важливість проблеми і багатоманітність вихідних умов та вимог. Еволюція поглядів на визначення поняття «інтелектуальні ресурси» та «інтелектуальний капітал» відображає поступовий перехід від вузького трактування знань як допоміжного чинника до їх розуміння як центрального активу підприємства.

Інтелектуальні ресурси пройшли тривалий шлях еволюції від практичних знань, навичок і досвіду, необхідних для життєдіяльності людини та громади, до самостійного чинника економічного розвитку. Важливим етапом цього процесу стало виникнення писемності, що забезпечило накопичення, збереження та поширення знань, а розвиток науки, освіти та філософії сприяв їх систематизації. В античний та середньовічний періоди інтелектуальні ресурси поступово набували значення інструменту пізнання й суспільного розвитку, а університети стали осередками їх збереження та відтворення. Індустріалізація зумовила посилення ролі знань у підвищенні продуктивності праці та вдосконаленні технологій, сформувавши передумови для визнання інтелектуальних ресурсів самостійним економічним чинником. У сучасних концепціях інтелектуального капіталу вони розглядаються як сукупність людських, структурних і реляційних ресурсів, ефективне використання яких сприяє створенню економічної цінності, формуванню ринкової вартості підприємства та забезпеченню його довгострокових конкурентних переваг.

Таким чином, історична еволюція інтелектуальних ресурсів засвідчує поступовий перехід від їх використання як засобу накопичення практичного досвіду до усвідомлення їх ролі як стратегічного ресурсу економічного розвитку. У табл. 1 узагальнено основні етапи еволюції наукових підходів до дослідження інтелектуальних ресурсів, визначено їх хронологічні межі, ключових представників та концептуальні положення, що відображають поступову трансформацію розуміння ролі знань, компетентностей, інтелектуальних ресурсів у процесах економічного розвитку.

Таблиця 1

Історико-теоретична періодизація розвитку наукових підходів формування та дослідження інтелектуальних ресурсів підприємства

Історичний етап	Період, автори	Сутність визначальних ідей
Класичний період (інтелектуальні ресурси як складова людського капіталу)	XVIII – XIX ст. А. Сміт [23], Д. Рікардо [19]	Ці вчені розглядали роль праці та набутих працівниками здібностей у формуванні продуктивності й вартості, що в сучасному контексті дає змогу пов'язати ці положення з поняттям інтелектуальних ресурсів.
Неокласичний підхід (знання як фактор виробництва, нематеріальні активи)	XX ст. Т. Шульц [22], Г. Беккер [12], П. Друкер [15], Е. Фламгольц [17]	Прихильники цієї концепції розглядали знання, освіту та навички як складові людського капіталу й економічний ресурс, акцентуючи увагу на їх стратегічному значенні для підприємства та необхідності оцінювання нематеріальних активів.
Концепція інтелектуального капіталу	1990-ті роки Т. Стюарт [24], Л. Едвінсон [16], М. Мелоун [16], К. Свейбі [25], Дж. Рус, Г. Рус [20], Л. Едвінсон [20], Н. Драгонетті [20], Н. Бонтіс [13]	Ці вчені заклали базу для формування концепції інтелектуального капіталу, у межах якої дослідники запропонували різні моделі його структуризації. Найбільш поширеним став підхід, що виокремлює людський, структурний та реляційний (клієнтський) компоненти інтелектуального капіталу.
Цифрова економіка та сучасний етап	Початок XXI ст. М. Саседікія [21], С. Салунке [21], М. Ковалькевич [21], Й. Фрідріх [48], Т. Дейвенпорт [14], Р. Ронанкі [14]	Сучасні дослідження пов'язують інтелектуальні ресурси з цифровою трансформацією, інноваційною діяльністю, цифровими платформами, штучним інтелектом і забезпеченням стратегічних переваг для підприємств.

Джерело: складено автором за [12-24].

Наведена періодизація дає змогу простежити закономірності становлення теоретичних засад дослідження інтелектуальних ресурсів – від їх первинного розгляду як складової людського капіталу до сучасного трактування як стратегічного чинника інноваційного розвитку, цифрової трансформації та формування стійких чинників ринкового успіху підприємств. Еволюція наукових поглядів на сутність інтелектуальних ресурсів і механізми їх капіталізації характеризується поступовим варіюванням фокусу досліджень від статичного розуміння знань як сукупності накопичених нематеріальних ресурсів до їх інтерпретації як динамічної системи, що формується та розвивається під впливом безперервних процесів створення, трансформації, поширення й комерціалізації. У сучасних концепціях інтелектуальні ресурси розглядаються не лише як об'єкт накопичення, а й як результат постійних взаємних перетворень між знаннями, компетентностями, інформацією, інноваціями та організаційними практиками, що забезпечують створення доданої вартості.

Важливою тенденцією сучасного етапу є посилення ролі інноваційної активності як ключового механізму капіталізації інтелектуальних ресурсів, оскільки саме інноваційні процеси забезпечують перетворення інтелектуального потенціалу на економічний результат, обумовлюючи формування нових продуктів, технологій, бізнес-моделей і управлінських рішень. У цьому контексті капіталізація виступає наслідком процесів впливу інноваційної діяльності на ефективність використання знань та їх здатність генерувати

довгострокову конкурентну перевагу.

Паралельно відбувається розширення підходів до управління інтелектуальними ресурсами через використання фінансових інструментів, які забезпечують оцінювання, моніторинг та підвищення вартості інтелектуального капіталу. Це свідчить про варіювання фокусу досліджень від суто якісної характеристики інтелектуальних ресурсів до комплексного аналізу їх економічної цінності, інвестиційної привабливості та впливу на ринкову вартість підприємства.

Сучасний етап розвитку теорії характеризується інтеграцією інтелектуальних ресурсів у систему стратегічного управління підприємством, що обумовлено зростанням ролі знань, цифрових технологій та інновацій у формуванні конкурентних переваг. Водночас стратегічне управління інтелектуальними ресурсами ґрунтується на тісному зв'язку та взаємодії між людським, структурним і реляційним капіталом, що забезпечують синергетичний ефект і підвищують здатність підприємства відповідати на зміни зовнішнього середовища дієвими управлінськими рішеннями.

Отже, еволюція наукових підходів демонструє послідовне варіювання фокусу від трактування інтелектуальних ресурсів як прихованого або допоміжного чинника виробництва до їх розуміння як стратегічного активу, розвиток і капіталізація якого обумовлені складними процесами взаємовпливу різних форм знань та інтеграцією інноваційних і фінансових механізмів управління. Умови цифрової економіки посилюють значущість такого підходу, оскільки саме інтелектуальні

ресурси дедалі більшою мірою визначають довгострокову конкурентоспроможність і стійкість економічного розвитку підприємств. В табл. 2 узагальнено

підходи до визначення поняття інтелектуального капіталу у працях українських учених.

Таблиця 2

Узагальнення наукових підходів до трактування інтелектуального капіталу підприємства

Науковий підхід / автори	Сутність інтелектуального капіталу (ІК)	Основні складові	Особливості капіталізації
Ресурсний (І. Єпіфанова, Д. Гладка, Н. Магас, О. Чабанюк, І. Бернацька)	ІК – сукупність знань, компетентностей, досвіду та інших інтелектуальних ресурсів, що забезпечують конкурентні переваги.	Людський, структурний, соціальний та інші інтелектуальні ресурси.	Формує ресурсну основу створення доданої вартості та підвищення економічної результативності підприємства.
Нематеріально-ресурсний (О. Пунда, Д. Арзянцева, Н. Захаркевич, В. Проскура, В. Готра, Г. Білак)	ІК як сукупність нематеріальних активів і цінностей, що формують ринкову вартість підприємства.	Людський, структурний, організаційний, клієнтський капітал, капітал відносин, інтелектуальна власність.	Забезпечує трансформацію нематеріальних ресурсів у ринкову вартість і безпосередньо визначає потенціал капіталізації підприємства.
Інноваційно-орієнтований (С. Арєф'єв та ін. В. Бокорєв, Т. Пілявоз)	ІК – основа інноваційної діяльності, створення нових продуктів, технологій та знань.	Людський та структурний капітал, інноваційні компетентності.	Через інновації забезпечує створення доданої вартості, підвищення продуктивності та формування нових джерел доходу.
Цифровий (П. Сімавін, О. Іващенко)	ІК – поєднання інтелектуальних здібностей персоналу та нематеріальних активів в умовах цифровізації.	Людський капітал, цифрові дані, інформаційні системи, нематеріальні активи.	Розширює можливості комерціалізації знань і даних, створення цифрових продуктів та капіталізації інтелектуальних ресурсів.
Вартісно-оцінювальний (І. Юрко)	ІК – об'єкт визначення та оцінювання економічної цінності.	Вартісні моделі, індекси, методи оцінювання.	Забезпечує вимірювання економічної цінності інтелектуальних ресурсів як необхідної передумови їх капіталізації.

Джерело: складено автором за [1; 2; 5; 6; 9-11].

Узагальнення наукових підходів свідчить про поступову трансформацію трактування інтелектуального капіталу від сукупності інтелектуальних ресурсів до стратегічного чинника створення та зростання вартості підприємства. Якщо ресурсний підхід акцентує увагу на знаннях і компетентностях, нематеріально-ресурсний – на їх економічній цінності, то інноваційно-орієнтований і цифровий підходи розкривають механізми трансформації інтелектуальних ресурсів у нові продукти, технології та джерела доходу. Вартісно-оцінювальний підхід, своєю чергою, створює методичне підґрунтя для визначення економічної цінності таких ресурсів, тоді як стратегічний підхід пов'язує їх використання з довгостроковим зростанням вартості підприємства.

Таким чином, у контексті дослідження капіталізації інтелектуальних ресурсів інтелектуальний капітал доцільно розглядати як інтегровану сукупність людських, структурних, організаційних, клієнтських та цифрових ресурсів, ефективне використання яких забезпечує створення, комерціалізацію та приріст економічної вартості підприємства.

Проведений теоретичний аналіз дає підстави стверджувати, що однією з визначальних особливостей капіталізації інтелектуальних ресурсів підприємств України є зростання питомої ваги нематеріальних чинників у створенні економічної вартості. В сучасних умовах ключовими факторами формування ринкової вартості підприємства дедалі більше стають людський капітал, організаційні знання, інтелектуальна власність,

цифрові активи, репутаційний капітал та мережеві взаємозв'язки.

Наступною особливістю є домінування людського капіталу як базового елемента інтелектуальних ресурсів, оскільки рівень професійних компетентностей, інноваційного потенціалу, здатності до генерації нових знань і швидкої адаптації до технологічних змін визначає можливості підприємства щодо створення стійких конкурентних переваг. При цьому людський капітал виступає самостійним ресурсом та, разом із тим, основою формування структурного та реляційного капіталу підприємства.

Характерною рисою сучасного етапу є також посилення взаємозалежності між цифровою трансформацією підприємств та процесами капіталізації інтелектуальних ресурсів. Практика підтверджує, що цифрові технології створюють нові можливості для накопичення, систематизації, поширення та використання знань, розвитку цифрових компетентностей персоналу, формування цифрових бізнес-моделей і підвищення ефективності управління інтелектуальним капіталом.

Водночас капіталізація інтелектуальних ресурсів в Україні характеризується неоднорідністю розвитку між окремими галузями економіки (рис. 1). Статистичні дані підтверджують, що у 2025 році найвищий рівень інноваційної активності був характерний для виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів (40,0%), виробництва транспортних засобів (33,8%), комп'ютерів, електронної та

оптичної продукції (33,6%), а також електричного устаткування (20,4%). Натомість у традиційних галузях промисловості, зокрема металургійному виробництві (12,4%), виробництві харчових продуктів (10,2%) та хімічної продукції (9,9%), частка інноваційно активних підприємств є істотно нижчою. Це свідчить про концентрацію процесів капіталізації інтелектуальних

ресурсів у високотехнологічних видах економічної діяльності, де ключовими джерелами створення вартості виступають знання, результати наукових досліджень, інновації та висококваліфікований людський капітал, тоді як у традиційних галузях розвиток цих процесів є менш інтенсивним.

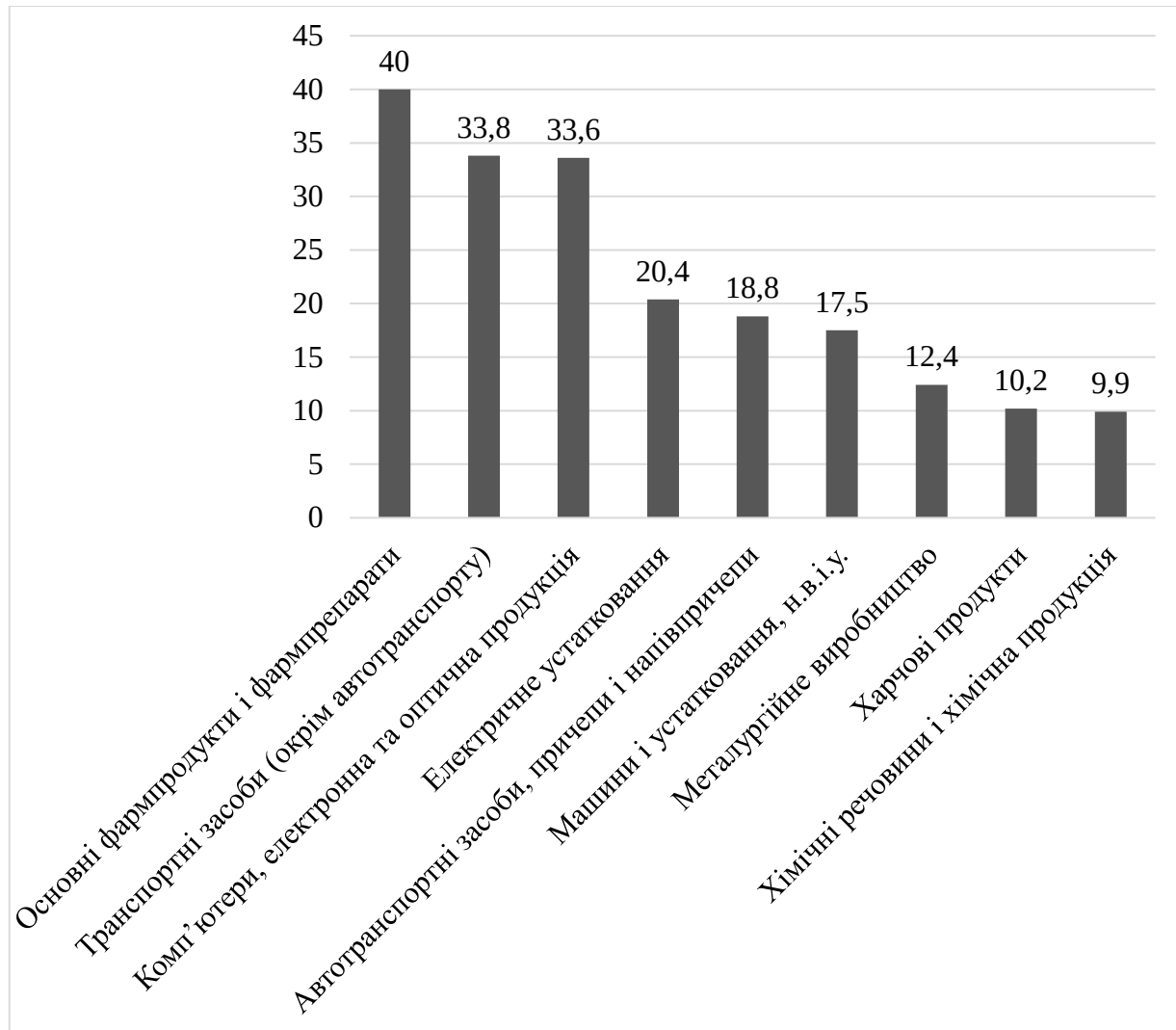

Рис. 1. Галузева диференціація інноваційної активності як прояв капіталізації інтелектуальних ресурсів підприємств України у 2025 році, %

Джерело: побудовано автором за даними [4].

Суттєвою особливістю залишається складність ідентифікації, оцінювання та бухгалтерського відображення інтелектуальних ресурсів. Значна частина створеної підприємством інтелектуальної вартості не відповідає критеріям визнання нематеріальних активів у системі бухгалтерського обліку, що зумовлює існування розриву між балансовою та ринковою вартістю підприємств, що обумовлює необхідність застосування комплексних методичних підходів до оцінювання інтелектуального капіталу, які поєднують фінансові та нефінансові індикатори.

Своєрідною особливістю рисою капіталізації є впровадження процесів управління інтелектуальними ресурсами до системи стратегічного управління

підприємством. Капіталізація інтелектуальних ресурсів дедалі більше розглядається як безперервний управлінський процес, спрямований на формування, розвиток, захист і ефективне використання інтелектуального капіталу з метою максимізації вартості підприємства та забезпечення його стійкого розвитку. Для сучасного етапу розвитку України характерним є також посилення впливу глобалізаційних процесів, цифровізації, відкритості ринків, технологічних трансформацій та інституційних змін на механізми капіталізації інтелектуальних ресурсів. За таких умов конкурентоспроможність підприємств дедалі більше визначається не обсягом матеріальних ресурсів, а здатністю створювати, інтегрувати, комерціалізувати й масштабувати

результати інтелектуальної діяльності.

Отже, з позицій сучасної економічної теорії капіталізація інтелектуальних ресурсів підприємств в Україні являє собою багаторівневий процес трансформації інтелектуального потенціалу на джерело створення економічної вартості та конкурентних переваг. Його ключовими особливостями є визначальна роль людського капіталу, зростання значення нематеріальних активів, цифровізація механізмів створення вартості, необхідність удосконалення методів оцінювання інтелектуального капіталу, інтеграція процесів управління знаннями у стратегічне управління підприємством та орієнтація на довгострокове нарощування ринкової вартості підприємства.

Висновки. Узагальнюючи, слід зазначити, що еволюція наукових підходів характеризується поступовим переходом від трактування інтелектуальних ресурсів як складової людського капіталу та допоміжного чинника виробництва до їх розуміння як стратегічного активу підприємства, що визначає його інноваційний потенціал, конкурентоспроможність і ринкову вартість. Розвиток теорії інтелектуальних ресурсів відображає закономірний перехід від індустріальної до постіндустріальної економіки та економіки знань, у межах яких знання, компетентності, інформація, інтелектуальна власність і цифрові активи набувають визначального значення у процесах створення доданої вартості.

Аналіз сучасних наукових концепцій дозволив встановити, що капіталізація інтелектуальних ресурсів є складним комплексним процесом перетворення інтелектуальних ресурсів підприємства на джерело економічної цінності шляхом його інтеграції в інноваційну, інвестиційну, організаційну та управлінську діяльність підприємства. Сучасний етап розвитку характеризується посиленням взаємозв'язку між інтелектуальними ресурсами, цифровою трансформацією, інноваційною активністю та стратегічним управлінням, що

обумовлює необхідність комплексного підходу до їх формування, оцінювання та використання.

Сучасними особливостями капіталізації інтелектуальних ресурсів підприємств України є зростання ролі нематеріальних активів у формуванні вартості підприємства, домінування людського капіталу як основного джерела створення знань, інтеграція цифрових технологій у процеси управління інтелектуальним капіталом, складність оцінювання та бухгалтерського відображення інтелектуальних ресурсів, а також необхідність їх інтеграції до системи стратегічного управління підприємством. Отримані результати поглиблюють теоретичні засади дослідження інтелектуальних ресурсів та створюють наукове підґрунтя для подальшого розвитку методичних підходів до оцінювання рівня їх капіталізації, розроблення механізмів ефективного управління інтелектуальним капіталом і формування моделей його використання як ключового чинника забезпечення довгострокового розвитку та конкурентоспроможності підприємств в умовах цифрової економіки.

Перспективним напрямом подальших досліджень є розроблення комплексного методичного інструментарію оцінювання капіталізації інтелектуальних ресурсів підприємств та обґрунтування механізмів управління ними з урахуванням технологічних проривів, цифрової трансформації та безпекових викликів, що формують нову парадигму розвитку підприємств в умовах високої невизначеності.

Декларація щодо використання інструментів штучного інтелекту. В ході підготовки статті було використано інструменти генеративного штучного інтелекту (ChatGPT-4, OpenAI, 2025) для цілей пошуку та узагальнення літератури та покращення структури статті. Жоден текст, згенерований за допомогою штучного інтелекту, не використовувався без критичного редагування. Автор несе повну відповідальність за науковість, точність та цілісність контенту.

Список використаних джерел:

1. Ареф'єв С., Лелеченко А. П., Ареф'єва О., Пілецька С. Т. Інтелектуальний капітал і його значення для забезпечення економічної стабільності та національної безпеки. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024. № 36. С. 208-214. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-36>
2. Боковець В., Пілявоз Т. (2025). Моделі та механізми взаємодії інтелектуального капіталу й інноваційної активності підприємств. Розвиток міста. 2025. № 2(06). С. 186–193. DOI: <https://doi.org/10.32782/city-development.2025.2-25>
3. Дергалюк М. О., Мірошніченко Є. М. Ефективність використання інтелектуального капіталу підприємства в умовах цифровізації та інноваційного розвитку розвитку підприємництва як фактор зростання національної економіки : Матеріали XIX Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 26 листоп. 2025 р.). Київ : ІВЦ Вид-во «Політехніка», 2025. С. 33-34. URL: <https://conf-keip.kpi.ua/issue/view/15109> (дата звернення: 23.06.2026).
4. Інноваційна діяльність підприємств. Держстат. URL: <https://stat.gov.ua/uk/datasets/innovatsiyna-diyalnist-pidpriyemstv> (дата звернення: 23.06.2026).
5. Єпіфанова І., Гладка Д. Сутність і складові інтелектуального капіталу підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2020. № 4, Т. 1. С. 108-112. URL: <https://journals.khnu.km.ua/vestnik/?p=3407> (дата звернення: 23.06.2026).
6. Магас Н., Чабанюк О., Бернацька І. Розвиток теорій та концепцій управління інтелектуальним капіталом підприємства. Економіка та суспільство. 2023. № 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-15>
7. Пригодюк О., Мартінович В., Марченко О. (2025). Інтелектуальний капітал в системі інноваційно-інвестиційного менеджменту промислових підприємств. Розвиток міста. № 4 (08). С. 168-174. DOI: <https://doi.org/10.32782/city-development.2025.4-22>
8. Проскура В. Ф., Готра В. В., Білак Г. Г. Стратегічне управління інтелектуальним капіталом. Науковий

вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2023. № 1(61). С. 39-43. URL: <https://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/view/278377> (дата звернення: 23.06.2026).

9. Пунда О. О., Арзянцева Д. А., Захаркевич Н. П. Теоретична сутність та компонентна структура інтелектуального капіталу підприємства. Наука, технології, інновації. 2021. № 3. С. 10-19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/STI_2021_3_4 (дата звернення: 13.06.2026).

10. Сімавін П., Іващенко О. (2024). Інтелектуальний капітал підприємства: суть поняття та основні ознаки. Науковий вісник Міжнародної асоціації вчених. Серія: Економіка, управління, безпека, технології. 2024. № 3(3). DOI: <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2024-3-3-9> (дата звернення: 13.06.2026).

11. Юрко, І. (2025). Методи оцінювання інтелектуального капіталу. Підприємництво та інновації. № 34. С. 75-80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/34.11>

12. Becker G. S. Human Capital : A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education. New York : National Bureau of Economic Research, 1964. URL: <https://www.nber.org/books-and-chapters/human-capital-theoretical-and-empirical-analysis-special-reference-education-first-edition> (дата звернення: 23.06.2026).

13. Bontis N. Intellectual Capital : An Exploratory Study that Develops Measures and Models. Management Decision. 1998. Vol. 36, No. 2. Pp. 63–76. DOI: <https://doi.org/10.1108/00251749810204142>.

14. Davenport T. H., Ronanki R. Artificial Intelligence for the Real World. Harvard Business Review. 2018. Vol. 96, No. 1. Pp. 108–116. URL: <https://hbr.org/2018/01/artificial-intelligence-for-the-real-world> (дата звернення: 23.06.2026).

15. Drucker P. F. The Practice of Management. New York : Harper, 1954. 404 p. URL: <https://books.google.com/books?id=V9AkAAAAMAAJ> (дата звернення: 23.06.2026).

16. Edvinsson L., Malone M. S. Intellectual Capital : The Proven Way to Establish Your Company's Real Value by Measuring Its Hidden Brainpower. London : Judy Piatkus Publishers, 1997. URL: <https://search.worldcat.org/title/-/oclc/803135804> (дата звернення: 23.06.2026).

17. Flamholtz E. Human Resource Accounting. San Francisco : Jossey-Bass, 1985. 326 p.

18. Friedrich, Jörg Phil. Die Herkunft der digitalen Welt. Zeitschrift für Kulturphilosophie. 2018. Vol. 1. Pp. 13–21. URL: <https://philarchive.org/rec/FRIDHD-2> (дата звернення: 23.06.2026).

19. Ricardo D. On the Principles of Political Economy and Taxation. London : John Murray, 1817. URL: <https://www.gutenberg.org/files/33310/33310-h/33310-h.htm> (дата звернення 23.06.2026).

20. Roos J., Roos G., Dragonetti N. C., Edvinsson L. Intellectual Capital : Navigating the New Business Landscape. London : Palgrave Macmillan, 1997. 143 p. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-1-349-14494-5>

21. Saeedikiya M., Salunke S., Kowalkiewicz M. The nexus of digital transformation and innovation: A multilevel framework and research agenda. Journal of Innovation & Knowledge. 2025. Vol. 10, No. 1. Art. 100640. URL: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/327542/1/S2444569X24001793.pdf?utm_source (дата звернення: 23.06.2026).

22. Schultz T. W. Investment in Human Capital. The American Economic Review. 1961. Vol. 51, No. 1. Pp. 1–17. URL: <https://www.jstor.org/stable/1818907> (дата звернення: 13.06.2026).

23. Smith A. An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. London: W. Strahan and T. Cadell, 1776. Vol. 1. URL: <https://books.google.com/books?id=C5dNAAAACAAJ> (дата звернення: 13.06.2026).

24. Stewart T. A. Intellectual Capital : The New Wealth of Organizations. New York : Doubleday / Currency, 1997. 278 p. URL: <https://books.google.com/books?id=3eDtAAAACAAJ> (дата звернення: 08.06.2026).

25. Sveiby K.-E. The New Organizational Wealth : Managing and Measuring Knowledge-Based Assets. San Francisco : Berrett-Koehler Publishers, 1997. 220 p. URL: <https://research.hanken.fi/en/publications/the-new-organizational-wealth-managing-and-measuring-knowledge-ba/> (дата звернення: 08.06.2026).

References:

1. Arefiev, S., Lelechenko, A. P., Arefieva, O., & Piletska, S. T. (2024). Intelektualnyi kapital i yoho znachennia dlia zabezpechennia ekonomichnoi stabilnosti ta natsionalnoi bezpeky [Intellectual capital and its importance for ensuring economic stability and national security]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, (36), 208–214. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-36> [in Ukrainian].

2. Bokovets, V., & Piliavoz, T. (2025). Modeli ta mekhanizmy vzaiemodii intelektualnogo kapitalu y innovatsiinoi aktyvnosti pidpriemstv [Models and mechanisms of interaction between intellectual capital and innovation activity of enterprises]. *Rozvytok mista*, 2(06), 186–193. <https://doi.org/10.32782/city-development.2025.2-25> [in Ukrainian].

3. Derhaliuk, M. O., & Miroshnichenko, Ye. M. (2025). Efektyvnist vykorystannia intelektualnogo kapitalu pidpriemstva v umovakh tsyfrovizatsii ta innovatsiinoho rozvytku [Efficiency of using enterprise intellectual capital in the context of digitalization and innovative development]. *Rozvytok pidpriemnytstva yak faktor zrostannia natsionalnoi ekonomiky : Materialy XIX Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii*, (Kyiv, November 26, 2025), pp. 33–34. Kyiv : IVTs Vydavnytstvo «Politehnika». <https://conf-keip.kpi.ua/issue/view/15109> [in Ukrainian].

4. Derzhstat [State Statistics Service of Ukraine]. Innovatsiina diialnist pidpriemstv [Innovation activity of enterprises]. <https://stat.gov.ua/uk/datasets/innovatsiyna-diyalnist-pidpriemstv>

5. Yepifanova, I., & Hladka, D. (2020). Sutnist i skladovi intelektualnogo kapitalu pidpriemstva [The essence and components of enterprise intellectual capital]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnogo universytetu. Ekonomichni nauky*, 4(1), 108–112. <https://journals.khnu.km.ua/vestnik/?p=3407> [in Ukrainian].
6. Mahas, N., Chabaniuk, O., & Bernatska, I. (2023). Rozvytok teorii ta kontseptsii upravlinnia intelektualnym kapitalom pidpriemstva [Development of theories and concepts of enterprise intellectual capital management]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (53). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-15> [in Ukrainian].
7. Pryhodiuk, O., Martinovych, V., & Marchenko, O. (2025). Intelektualnyi kapital v systemi innovatsiino-investytsiynoho menedzhmentu promyslovykh pidpriemstv [Intellectual capital in the system of innovation and investment management of industrial enterprises]. *Rozvytok mista*, 4(08), 168–174. <https://doi.org/10.32782/city-development.2025.4-22> [in Ukrainian].
8. Proskura, V. F., Hotra, V. V., & Bilak, H. H. (2023). Stratehichne upravlinnia intelektualnym kapitalom [Strategic management of intellectual capital]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriiia «Ekonomika»*, 1(61), 39–43. <https://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/view/278377> [in Ukrainian].
9. Punda, O. O., Arziantseva, D. A., & Zakharkevych, N. P. (2021). Teoretychna sutnist ta komponentna struktura intelektualnogo kapitalu pidpriemstva [Theoretical essence and component structure of enterprise intellectual capital]. *Nauka, tekhnolohii, innovatsii*, (3), 10–19. http://nbuv.gov.ua/UJRN/STI_2021_3_4 [in Ukrainian].
10. Simavin, P., & Ivashchenko, O. (2024). Intelektualnyi kapital pidpriemstva: sut poniattia ta osnovni oznaky [Enterprise intellectual capital: essence of the concept and main features]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoi asotsiatsii vchenykh. Seriiia: Ekonomika, upravlinnia, bezpeka, tekhnolohii*, 3(3). <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2024-3-3-9> [in Ukrainian].
11. Yurko, I. (2025). Metody otsiniuvannia intelektualnogo kapitalu [Methods for assessing intellectual capital]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii*, (34), 75–80. <https://doi.org/10.32782/2415-3583/34.11> [in Ukrainian].
12. Becker, G. S. (1964). Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education. New York: National Bureau of Economic Research. <https://www.nber.org/books-and-chapters/human-capital-theoretical-and-empirical-analysis-special-reference-education-first-edition>
13. Bontis, N. (1998). Intellectual capital: An exploratory study that develops measures and models. *Management Decision*, 36(2), 63–76. <https://doi.org/10.1108/00251749810204142>.
14. Davenport, T., & Ronanki, R. (2018). Artificial intelligence for the real world. *Harvard Business Review*, 96(1), 108–116. <https://hbr.org/2018/01/artificial-intelligence-for-the-real-world>
15. Drucker, P. F. (1954). The practice of management. New York: Harper. <https://books.google.com/books?id=V9AkAAAAMAAJ>
16. Edvinsson, L., & Malone, M. S. (1997). Intellectual capital: The proven way to establish your company's real value by measuring its hidden brainpower. London: Judy Piatkus Publishers. <https://search.worldcat.org/title/-/oclc/803135804>
17. Flamholtz, E. (1985). Human resource accounting. San Francisco: Jossey-Bass.
18. Friedrich, J. P. (2018). Die Herkunft der digitalen Welt [The origin of the digital world]. *Zeitschrift für Kulturphilosophie*, 2018(1), 13–21. <https://philarchive.org/rec/FRIDHD-2>
19. Ricardo, D. (1817). On the principles of political economy and taxation. London: John Murray. <https://www.gutenberg.org/files/33310/33310-h/33310-h.htm>
20. Roos, J., Roos, G., Dragonetti, N. C., & Edvinsson, L. (1997). Intellectual capital: Navigating the new business landscape. London: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-1-349-14494-5>
21. Saeedikiya, M., Salunke, S., & Kowalkiewicz, M. (2025). The nexus of digital transformation and innovation: A multilevel framework and research agenda. *Journal of Innovation & Knowledge*, 10(1), 100640. https://www.econstor.eu/bitstream/10419/327542/1/S2444569X24001793.pdf?utm_source
22. Schultz, T. W. (1961). Investment in human capital. *The American Economic Review*, 51(1), 1–17. <https://www.jstor.org/stable/1818907>
23. Smith, A. (1776). An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations. Vol. 1. London: W. Strahan and T. Cadell. <https://books.google.com/books?id=C5dNAAAACAAJ>
24. Stewart, T. A. (1997). Intellectual capital: The new wealth of organizations. New York: Doubleday/Currency. <https://books.google.com/books?id=3eDtAAAACAAJ>
25. Sveiby, K.-E. (1997). The new organizational wealth: Managing and measuring knowledge-based assets. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers. <https://research.hanken.fi/en/publications/the-new-organizational-wealth-managing-and-measuring-knowledge-ba/>

Дата надходження статті: 02.09.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 16.10.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.10.2026 р.

Стаття поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC-BY.